

A nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény (Nbjt.) rendelkezései nemzetközi megállapodáson alapulnak, amelyre tekintettel a részes államok a saját jogrendszerük szerint járnak el, és hoznak döntést, egy másik, érintett részes állam pedig szintén a saját jogrendjének megfelelően rendelkezik a külföldi bíróság döntésének elismeréséről. Ez utóbbi során nemzetközi jogi kötelezettség a szerződő felek számára egymás szuverén jogrendszerének kölcsönös tiszteletben tartása, ezen belül az is, hogy az átalakított határozat rendelkezései a lehető legnagyobb mértékben megfeleljenek a külföldi bíróság rendelkezéseinek.

Az Nbjt. 48. §-a szerinti eljárás során a bíróság nem büntetést szab ki, csak a külföldi joghátrányt vizsgálja, hogy az melyik magyar büntetéskiszabási szabály alapján egyeztethető össze a magyar joggal. Ennél kétségtelenül a büntetési tételkeretből kell kiindulnia, de a Btk. 80.§ (2) bekezdése – mint büntetéskiszabási szabály – nem alkalmazható [1996. évi XXXVIII. tv. 48. §; Btk. 80. § (2) bek.].

- [1] Az Egyesült Királyság Crown Court at Derby (Derby Koronabírósága) 2014. július 2. napján jogerős ítéletével T. H. magyar állampolgárt emberölés büntette miatt életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésre ítélte azzal az ajánlással, hogy az elítélt a szabadlábra helyezése előtt legalább 8229 napot köteles letölteni.
- [2] Az Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Büntetőjogi Osztálya a 2014. november 17. napján kelt és a törvényszékhez 2014. november 20. napján érkezett átiratával megküldte a terhelt Egyesült Királyságban történt elítélésére vonatkozó iratokat.
- [3] A törvényszék a 2015. június 12. napján kelt végzésével a külföldi ítélet érvényét emberölés büntette [Btk. 160.§ (1) bek.] miatt kiszabott 10 év szabadságvesztés büntetésként ismerte el azzal, hogy annak végrehajtási fokozata fegyház, és a terhelt a büntetése kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, és kötelezte a terheltet a bűnügyi költség megfizetésére.
- [4] A jogerős ítéleti tényállás szerint:
- [5] T. H. Magyarországon büntetlen, a személyi körülményei egyebekben nem ismertek.
- [6] T. H. 2014. január 9. napján jogellenesen megölte D. H.-t.
- [7] T. H. tényállásban megjelölt, cselekménye a Btk. 160. § (1) bekezdésébe ütköző emberölés büntettének minősül. Az erős felindulásban való elkövetés, a gondatlanság, avagy az emberölés minősített eseteinek fennállta a rendelkezésre álló „vádirat” és ítélet-kivonat

megfogalmazás szerint kizárható volt.

- [8] A törvényszék a szabadságvesztés tartamát az Nbj. 48. § (2) és (5) bekezdései alapján a külföldi bíróság által kiszabott tartamtól eltérően, az 5-15 éves tételkereten belül a középértéknek megfelelő tartamban állapította meg azzal, hogy azt a Btk. 37. § (3) bekezdés aa) pontja alapján fegyházban kell végrehajtani.
- [9] A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a Btk. 38. § (2) bekezdés a) pontja alapján a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő nap.
- [10] Az Egyesült Királyság előzetes fogvatartásra vonatkozó adatokról nyilvántartást nem vezet, az előzetes fogvatartás lehetősége azonban – különösen kiemelt jelentőségű élet elleni cselekmények esetén – biztosított, illetve indokolt, ezért a törvényszék a vádlott által esetlegesen előzetes fogvatartásban töltött időt a szabadságvesztés büntetésbe a Btk. 92. § (1)–(2) bekezdései alapján beszámítani rendelte.
- [11] Az elsőfokú bíróság végzése ellen az ügyész, a terhelt és védője jelentett be fellebbezést.
- [12] Az ügyészség álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen járt el, mikor a külföldi bíróság által kiszabott büntetést 10 év szabadságvesztésben ismerte el. Ugyanis az eljáró bíróság a terheltet életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélte, és a feltételes szabadság legkorábbi időpontját is 8229 napban – azaz közel 22 év 6 hónapban – határozta meg. A cselekmény minősítésére tekintettel a magyar törvény szerint kiszabható büntetési tételkeret 5 évtől 15 évig terjedő szabadságvesztés. Ekként az elsőfokú bíróság az Nbjt. 48. § (2) bekezdése értelmében akkor járt volna el helyesen, ha a külföldi ítélethez leginkább megközelítő – azaz 15 év tartamú – szabadságvesztést határozott volna meg. Bár az elsőfokú bíróság végzéséből az elkövetés körülményei nem derülnek ki, fennáll a lehetősége annak, hogy a terhelt cselekménye súlyosabban, akár a Btk. 160. § (2) bekezdése szerint is minősülhet, amely a büntetésnek még a 15 évnél is hosszabb tartamú szabadságvesztéskénti elismerésére is lehetőséget nyújt.
- [13] Ennek alapján az elsőfokú bíróság végzésének megváltoztatását, hosszabb tartamú fegyházbüntetés meghatározását indítványozta.
- [14] A terhelt a fellebbezésében egyrészt arra hivatkozott, hogy a kirendelt védő a javára szóló bizonyítékok bemutatását megtagadta. 2002. április 26-án kelt neurológiai lelet igazolja, hogy korábban előfordul nála tudatvesztés, és ez a kulcsfontosságú irat az angol fordításban nem helyesen szerepel. Ezt jelezte a védőjének, de ő az eredeti iratot nem mutatta be az esküdteknek. A tolmáccsal szemben is kifogást emelt járatlansága miatt.
- [15] Egyebekben az ügy egyes bizonyítékaival foglalkozott. Kitért arra, hogy ugyancsak

szakorvosi véleménnyel igazoltan 2007-ben egy késélező sebesítette meg a bal karját, és a sértett is egy vascsővel kitoldott késélezővel támadt rá, így saját tapasztalata miatt alappal tarthatott annak súlyos következményeitől.

- [16] Állította, hogy a szemtanúk állításával ellentétben ő a cselekmény napján szürke, nem pedig fekete ruhát viselt.
- [17] Részletezte továbbá a sértett erőfölényét alátámasztó bizonyítékait, azt, hogy a sértett kezdeményezte a kettejük közti szóváltás közben a bántalmazást, és vitatta, hogy ő lesben várta volna a sértettet. Hivatkozott arra, hogy nyolc fontos érvét és bizonyítékát az esküdtszék nem ismerte, így azt kérte, hogy mindezeket a magyar bíróságok vegyék figyelembe, és ezek alapján a minimumra csökkentsék a büntetését, vagy pedig vizsgálják meg, hogy a Derby Koronabíróság ítélete jogszerű volt-e.
- [18] A fellebbviteli főügyészség átiratában kifejtette, hogy az eljáró külföldi bíróság igazolásán kívül ítélet nem áll rendelkezésre. Ez nézete szerint nem alkalmas az Nbjt. 47. § (1) bekezdésében írt kritériumrendszer vizsgálatára, és az egysoros tényállás sem arra, hogy abból a büntetőjogi főkérdésben állást lehessen foglalni. Ezért azt indítványozta, hogy az ítéletábra az iratokat hiánypótlás elvégzése céljából küldje vissza a törvényszékre, és annak teljesítését követően tartotta fenn azon jogát, hogy az ügy érdemére vonatkozó indítványt tegyen.
- [19] A bejelentett fellebbezések közül az ítéletábra az ügyészi fellebbezésben írtakat látta alaposnak, míg a védelmi perorvoslatok nem alaposak.
- [20] Az elsőfokú bíróság a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény (Nbjt.) 47. § (1) bekezdésében írt feltételek fennállását törvényesen állapította meg.
- [21] Az ítéletábra nem osztotta a főügyészség azon álláspontját, miszerint a külföldi ítélet érvényének elismerhetőségéhez a rendelkezésre álló iratok nem elégségesek. Közismert tény, hogy az angolszász jogrendszerben nem készül írásba foglalt ítélet, ez következésképpen nem pótolható jogsegély útján sem.
- [22] Az írásbeli döntés hiánya továbbá önmagában nem eredményezheti azt sem, hogy a magyar bíróság a döntés elismerését megtagadja.
- [23] Az Nbjt. rendelkezései nemzetközi megállapodáson alapulnak, amelyre tekintettel a részes államok a saját jogrendszerük szerint járnak el, és hoznak döntést, egy másik, érintett részes állam pedig szintén a saját jogrendjének megfelelően rendelkezik a külföldi bíróság döntésének elismeréséről. Ez utóbbi során nemzetközi jogi kötelezettség a szerződő felek számára egymás szuverén jogrendszerének kölcsönös tiszteletben tartása, ezen belül az is,

hogy az átalakított határozat rendelkezései a lehető legnagyobb mértékben megfeleljenek a külföldi bíróság rendelkezéseinek.

- [24] A fentieket összegezve megállapítható, hogy az Egyesült Királyságnak hazánkétól alapjaiban eltérő rendje az oka annak, hogy a Koronabíróság csak „igazolást” – azaz közokiratba foglalt nyilatkozatot – küldött arról, miszerint kit, mikor, milyen cselekmény miatt, milyen büntetésre ítélte. A szükséges tartalmi elemek megléte miatt pedig ez az okirat az ítéletábra – elsőfokú bíróságéval azonos – álláspontja szerint elegendő ahhoz, hogy a magyar bíróság elvégezze a külföldi ítélet átalakítását. Akkor ugyanis, ha valamely részében – adott esetben az emberölés elkövetésének módja, az elkövetés esetleges eszköze, indítéka, motívuma – tekintetében már nem áll több információ rendelkezésre, ám ezek nélkül is eldönthető, hogy a Btk. Különös Részének mely tényállásába illeszthető a cselekmény, a magyar bíróságnak a meglévő adatok alapján kell határozatot hoznia.
- [25] Ezen túlmenően megállapítható az is, hogy a külföldi bíróság eljárása összhangban volt a magyar joggal, a terhelt védelmében védő járt el, az eljárásban mindvégig tolmács működött közre.
- [26] Szemben a terhelt fellebbezésben írt kifogásaival, a magyar bíróság csak a garanciális – alapvetően a tisztességes eljárás követelményébe illeszthető - jogok meglétét vizsgálhatja, azaz azt, hogy a védelemhez való jog biztosított volt-e, és azt, hogy az eljárás menetét, az ellene felhozott vádakát a terhelt az anyanyelvén megismerhette-e. A minősítéssel összefüggő sérelmek az elismerés kapcsán nem, legfeljebb a külföldi ítélettel szemben, az adott állam biztosította jogorvoslati rendben érvényesíthetők.
- [27] Rátérve ezek után az ügy érdemére, a külföldi bíróság által megállapított, az elismerésről döntő magyar bíróságot az Nbjt. 48. § (1) bekezdése értelmében kötő tényállás olyan cselekményt rögzít, amely a magyar büntető anyagi jogi szabályok értelmében is bűncselekménynek minősül, és a kiszabott szabadságvesztés büntetés sem ellentétes a magyar jogrenddel.
- [28] Az elsőfokú bíróság a külföldi ítéletben megállapított tényállást az iratoknak megfelelően rögzítette, és helyesen foglalt állást az abban írt cselekmény jogi minősítése kapcsán is. E körben mindössze annyit jegyez meg az ítéletábra, hogy a Btk. 2. §-ára utalás az ügyben fel sem merülhetett, mivel a cselekmény elkövetésének ideje (2014. január 9.) a 2012. évi C. törvény (Btk.) hatályba lépése utáni, és azóta az emberölés büntettének törvényi tényállásában módosítás sem történt.
- [29] A teljesség igényével – leginkább a főügyészégi átiratban foglaltakra reflektálva – mutat rá

arra az ítélőtábla, hogy a magyar nyelv eszközszerrendszere, és a magyar jogi szaknyelv kifejezései eltérnek az angolszász jogrendben az élet elleni bűncselekményekre kialakított szaknyelvi kifejezésektől. Így fordulhat elő, hogy az angol „homicide”, „manslaughter” és „murder” kifejezéseket csak emberölésként (nem szaknyelvi szóhasználatával „gyilkossággként”) lehet lefordítani, holott ezek a külföldi jogban az élet elleni cselekmények különböző jogi értékeléseit takarják. A jelen esetben az állapítható meg, hogy a külföldi bíróság (a „murder” kifejezésnek megfeleltethető) szándékos emberölés bűncselekményében mondta ki bűnösnek T. H.-t. Ezen túlmenően más, a jogi minősítést érdemben befolyásoló adat – ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen ismerte fel – nem ismert.

- [30] Itt kell kitérni T. H. bizonyítékokkal összefüggő érvelésére. Maga a terhelt is utalt arra a fellebbezésében, miszerint tisztában van azzal, hogy nem változtatható meg a Derby Koronabíróság döntése, s ezt az ítélőtábla is csak megismételni tudja. Az eljárásban a magyar bíróságot köti a külföldi bíróság által megállapított tényállás, attól eltérnie nem lehet, csak az a feladata, hogy az ítélet jogi rendelkezéseit a magyar joggal összeegyeztesse. Éppen ezért nem vizsgálhatja a terhelt jogos védelmi helyzetre, beszámítási képességének hiányára, a sértett közreható magatartására való hivatkozását sem.
- [31] Következésképpen az irányadó tényállásban írt cselekmény Btk. 160. § (1) bekezdésében meghatározott emberölés büntettekénti megfeleltetése maradéktalanul törvényes.
- [32] Viszont a büntetés tekintetében az ítélőtábla nem értett egyet az elsőfokú bíróság álláspontjával.
- [33] A törvényszék az 5 évtől 15 évig terjedő szabadságvesztésben meghatározott tételkereten belül a külföldi ítélet érvényének 10 évi szabadságvesztésként történő elismerését a büntetési középértékre hivatkozással indokolta. Erre azonban nincs törvényes lehetősége, a következők miatt.
- [34] Az Nbjt. 48. § (2) bekezdése alapján a bíróság az eljárása során megállapítja, hogy az elítéléshez a magyar törvény alapján milyen jogkövetkezmények fűződnek. Ha a külföldi bíróság ítéletében kiszabott büntetés vagy intézkedés nem teljes mértékben egyeztethető össze a magyar törvénnyel, a bíróság határozatában a magyar törvény szerint állapítja meg az alkalmazandó büntetést vagy intézkedést úgy, hogy az a lehető legnagyobb mértékben megfeleljen a külföldi bíróság által kiszabott büntetésnek vagy alkalmazott intézkedésnek.
- [35] Hasonló rendelkezést tartalmaz az Nbjt. 48. § (5) bekezdése arra az esetre, ha a szabadságvesztés a végrehajtási módját vagy tartamát tekintve nem egyeztethető össze a

magyar törvénnyel. Ez esetben is a magyar törvény szerint az ítélet alapjául szolgáló tényállás szerinti bűncselekményre a magyar Btk. által előírt büntetési tétel keretein belül, a büntetés kiszabására vonatkozó szabályok figyelembevételével kell megállapítani a büntetést, annak tartamát, ideértve a végrehajtási mód meghatározására, valamint a feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó szabályokat is.

- [36] Ebből következően a jelen eljárás során a bíróság nem büntetést szab ki, csak a külföldi joghátrányt vizsgálja, hogy az melyik magyar büntetéskiszabási szabály alapján egyeztethető össze a magyar joggal. Ennél kétségtelenül a büntetési tételkeretből kell kiindulnia, de a Btk. 80.§ (2) bekezdése – mint büntetéskiszabási szabály – nem alkalmazható.
- [37] A magyar büntetőtörvény rendelkezéseitől eltérés csak abban az esetben lehetséges, ha arra maga az Nbjt. ad felhatalmazást. Ilyen szabály a már hivatkozott (5) bekezdés második mondatában és a (6) bekezdésben található.
- [38] Előbbi azt a helyzetet rendezi, ha a külföldi bíróság által kiszabott szabadságvesztés tartama rövidebb, mint ami – a Btk.-nak a büntetés enyhítésére vonatkozó szabályaira is figyelemmel – a magyar törvény alapján megállapítható lenne, mert ez esetben a bíróság által megállapított szabadságvesztés tartama megegyezik a külföldi bíróság által kiszabott tartammal. A 48. § (6) bekezdése pedig a részben felfüggesztett szabadságvesztés elismerésének módjára nyújt eligazítást.
- [39] Az Nbjt. fenti rendelkezéseinek mikénti értelmezése során mindenekelőtt a külföldi bíróság joghátrányban kifejezésre jutó nyilvánvalóan felismerhető akaratából kell kiindulni a minél pontosabb megfeleltetés érdekében, és azután kell a büntetést a magyar Btk. rendelkezéseinek megfelelően átalakítani. Ha pedig annak feltételei fennállnak, az Nbjt. 48. § (5) és (6) bekezdését kell alkalmazni a Btk. helyett.
- [40] A jelen ügyben a külföldi bíróság által kiszabott szabadságvesztés tartama a fenti kivételes szabályok alkalmazhatóságát fel sem veti, következésképpen az átalakításkor a büntetés tartamának a magyar Btk. rendelkezéseivel maradéktalanul igazodnia kell. Ennél pedig mindenekelőtt azt kell mérlegre tenni, hogy mi volt a külföldi bíróságnak a büntetés kiszabása mögött meghúzódó akarata.
- [41] Az Egyesült Királyság bírósága T. H. terhelttel szemben életfogytig tartó szabadságvesztést szabott ki, a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége mellett. A feltételes szabadság legkorábbi tartamát azonban – mint ahogyan arra az ügyészi fellebbezés is helyesen utalt – több mint 22 évben határozta meg.

- [42] Ezt figyelembe véve tehát az elismerés során arra kell törekedni, hogy a külföldi bíróság ítéletében megjelenő joghátrány tartama az átalakított büntetésben is kifejezésre kerüljön.
- [43] Látható, hogy az angol bíróság által kiszabott szabadságvesztés nemében összeegyeztethető a magyar szabályokkal, azonban a Btk. 160. § (1) bekezdésében szabályozott bűncselekményre a törvény nem teszi lehetővé a határozatlan idejű (életfogytig tartó) szabadságvesztés kiszabását.
- [44] A már hivatkozott cél elérése érdekében ezért a határozott idejű szabadságvesztés tartamát – különös figyelemmel a feltételes szabadság legkorábbi időpontjának a 15 évet jóval meghaladó tartamára – a tételkeret maximumában indokolt meghatározni. Ekként jut érvényre együttesen a külföldi bíróság akarata és a magyar jognak történő maradéktalan megfelelés.
- [45] A terhelt fellebbezésének a büntetése enyhítését célzó része a fentiek figyelembevételével nem vezethettek eredményre. A magyar bíróságnak ugyanis méltányossági joga a joghátrány tekintetében nincs. Megjegyzendő egyúttal, hogy az így megállapított tartam is jóval kedvezőbb a terheltre nézve, mint a külföldi ítélet joghátránya.
- [46] A szabadságvesztés végrehajtási fokozata és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának meghatározása törvényes.
- [47] A másodfokú bíróság azért mellőzte az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítására irányuló rendelkezést, mert erre vonatkozó adat az eljárásban nem merült fel, épp ellenkezőleg, a kezdőirat kifejezetten azt tartalmazza, hogy a külföldi nyilvántartásban nem áll rendelkezésre adat sem az előzetes letartóztatásban töltött időre, sem a szabadságvesztés kezdő és utolsó napjára. Abban az esetben, ha bármely okból szükségessé válik, ezen kérdések utóbb tisztázhatók, azonban az ítélet elismerését a fogvatartási adatok hiánya nem befolyásolta.
- [48] Ezen túlmenően egyéb járulékos kérdésekben az elsőfokú bíróság végzése megfelel a jogszabályoknak.
- [49] A fentiekre figyelemmel az ítélőtábla – a Be. 555. § (2) bekezdés h) pontja szerinti tanácsülésen – a törvényszék végzését akként változtatta meg, hogy a külföldi ítélet érvényét 15 (tizenöt) év szabadságvesztésként ismeri el, s az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítására vonatkozó rendelkezést mellőzi. Egyéb helyes rendelkezéseit pedig a Be. 371. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

[Fővárosi Ítélőtábla 5. Beüf. 10.218/2016.]